

18 ביוני 2025

דחוף!

לכבוד

עו"ד גלי בהרב מיארה רב-ניצב דני לוי תת-ניצב אלעזר כהנא
היועצת המשפטית לממשלה מפכ"ל משטרת ישראל היועץ משפטי למשטרת ישראל

שלום רב,

הנדון: דיכוי חופש המחאה בזמן מלחמה

אני פונה אליכם בדחיפות בעקבות עדויות של מפגינים ופרסומים בתקשורת וברשתות החברתיות, המלמדים על דפוס עקבי של פיזור מחאות על-ידי משטרת ישראל מאז פרוץ העימות עם איראן ביום 13.6.2025. עדויות ופרסומים אלו מעלים כי המשטרה אף מתערבת בתוכן המחאה ומחרימה שלטים, בניגוד לדין ותוך חריגה בוטה מסמכותה. לפיכך, נבקשכם כי **תנחו את כלל הדרג הפיקודי במשטרת ישראל ואת הכוחות בשטח לחדול לאלתר מדיכוי אירועי המחאה הנערכים בימים אלו ומהתערבות בלתי חוקית בתוכן המחאות**, באופן שיבטיח את חופש הביטוי והמחאה של כלל האזרחים – גם כאלו המחזיקים בעמדות שאינן בקונצנזוס הציבורי.

הרקע העובדתי

1. **ביום 15.6.2025 נערכה הפגנה שקטה בכיכר הבימה בתל אביב-יפו**, הקוראת לסיום המלחמה. לדברי מארגני ההפגנה, מוקד זה נבחר במיוחד בשל קיומו של מרחב מוגן בחניון התת-קרקעי של הבימה. בהפגנה זו השתתפו כ-40 מפגינים, אשר התפרשו ברחבי הכיכר על מנת שלא לייצר התקהלות, וזאת בהתאם להסכמתו של המפקד האחראי על הכוח אשר נכח בהפגנה. על אף שההפגנה התקיימה בשקט וללא הפרעות, כחצי שעה לאחר תחילתה הכריזו השוטרים על ההפגנה כהתקהלות אסורה – ותוך דקות בודדות ההפגנה פוזרה וארבעה מפגינים נעצרו. יצוין, כי באותה העת התקהלו בבית הקפה הסמוך בכיכר הבימה מבליים רבים, אולם המשטרה בחרה שלא לאכוף את הנחיות פיקוד העורף על יושבי בית הקפה.

קישורית לסרטון המתעד את ההפגנה אשר נערכה תוך שמירה על מרחק בין מפגין למפגין:
[הקישור הוסר]

2. **ביום 16.6.2025 נערכה משמרת מחאה שקטה בחיפה**, ובה השתתפו כעשרה מפגינים שהחזיקו שלטים הקוראים לסיום המלחמה. תוך זמן קצר, שוטרים הגיעו למקום והודיעו למפגינים כי הפגנתם אינה מאושרת – על אף שמחאה שכזו אינה טעונה אישור – וכי עליהם להתפזר. השוטרים תלשו את השלטים מידי המפגינים, ועיכבו חמישה מהם באלימות, תוך איזוק ידיהם ורגליהם. אחת השוטרות בישרה למפגינים כי הקריאה לעצירת המלחמה המופיעה על חולצותיהם – אינה חוקית. כן הוסיפה כי אם סרטונים המתעדים אותה יועלו לרשת, היא רשאית לתבוע את המפגינים בהליך אזרחי.

קישורית לכתבה ובה תיעוד השיחה בין השוטרת למפגינים

3. **ביום 17.6.2025 נערכה הפגנה שקטה בשער בגין בקריה בתל אביב-יפו** בקריאה לשחרור החטופים, ובה ארבעה מפגינים. בהפגנה זו נעצרו שני מפגינים תוך שימוש בכוח, ולפי פרסומים בנושא, נאמר להם כי נעצרו בשל התקהלות אסורה, אי-ציות להנחיות פיקוד העורף והתנהגות העלולה להפר את שלום הציבור. אחת המפגינות שוחררה לאחר שחתמה על תנאי שחרור מגבילים, ואילו השני שוחרר ללא תנאים למחרת בהוראת בית המשפט (מ"י 40968-06-25). **תחנת משטרה – לב תל אביב נ' השכל (18.6.2025).**

קישורית לכתבה ובה תיעוד המעצר

זאת ועוד : מחאות נוספות שהתרחשו מאז פרוץ המערכה הנוכחית מול איראן, לרבות מחאות יחיד מול משכן ראש הממשלה ברחוב עזה בירושלים, נענו במעצרים ובפיזור אלים.

דיכוי המחאה אינו חוקי

4. אירועים מקוממים אלו מלמדים כי מפרוץ המערכה הנוכחית, נוקטת המשטרה בפרקטיקה גורפת ושיטתית של פיזור ודיכוי מחאות חוקיות, תוך שימוש בכוח ובאמצעים בלתי מידתיים כגון מעצרים ואיזוק. חוסר המידתיות ניכר במיוחד לנוכח כמות המפגינים המצומצמת. כתוצאה בלתי נמנעת, המשטרה פוגעת אנושות בחופש המחאה והביטוי בישראל, ויוצרת אפקט מצנן המרתיע מפגינים נוספים מעיסוק בפעילות מחאתית בימים אלו.

5. יובהר, כפי שהיה אמור להיות ברור ממילא, כי **אין בהנחיות פיקוד העורף ובמגבלות על התקהלויות על מנת לבטל את חופש המחאה והביטוי**, על אחת כמה וכמה כאשר התקהלויות אלו כוללת מספר מפגינים מצומצם ונערכות בסמוך למרחב מוגן תקני.

6. כידוע, בהתאם למעמדו הרם והחוקתי של חופש המחאה, המתפרש על כלל סוגי הביטוי, אין להגבילו ללא הסתברות קרובה לוודאי לפגיעה ממשית, קשה ורצינית בביטחון הציבור או בסדר הציבורי (בג"ץ 5078/20 **פדידה נ' משטרת ישראל** (19.8.2020)). כפי שנפסק לא אחת, גם בימי מלחמה האיסור על קיום הפגנה בשל החשש מפגיעה בביטחון הציבור או בסדר הציבורי הוא החריג ולא הכלל: "נקודת המוצא צריכה להיות גישה קפדנית ביותר... באשר **בעיתות מלחמה ומשבר, המחאה היא חשובה במיוחד, גם אם כואבת במיוחד**" (בג"ץ 8007/23 **מפלגת חד"ש נ' מפכ"ל המשטרה**, פסקה 14 לפסק הדין (8.11.2023) (להלן: **עניין חד"ש**)) [ההדגשה הוספה].

7. על המשטרה לעשות כל שביכולתה על מנת להבטיח כי החופש להפגין עומד על תילו, גם בשעות מלחמה וחירום, מבלי שיוטלו כל מגבלות שאינן נדרשות לצורך ההגנה הבסיסית ביותר על ביטחון ציבור המפגינים. זאת, כפי שנפסק בעניין סירוב המשטרה לקיים הפגנה בחיפה בקריאה לעצירת המלחמה, חודשים בודדים לאחר פרוץ מלחמת חרבות ברזל: "לא נוכל לחתום את דברינו מבלי לציין את הדברים שאמורים להיות מובנים מאליהם: האפשרות לקיים הפגנה אינה פריבילגיה מיוחדת, כי אם זכות יסוד. הדברים יפים גם בעת מלחמה, גם אם היבטים מעשיים עשויים לתחום את היקף הרישיון שניתן" (בג"ץ 557/24 **שביטה נ' מפקד מחוז חוף**, פסקה 8 לפסק הדין (18.1.2024) (להלן: **עניין שביטה**)). כך גם בענייננו.

המשטרה אינה מוסמכת להתערב בתכני המחאה

8. כאמור, העדויות והפרסומים מלמדים כי המשטרה מתערבת בתכני המחאה ואף עוסקת בצנזור שלטים וחולצות מחאה שאינם תואמים את המסרים המקובלים עליה. בהקשר זה יודגש כי **המשטרה אינה מוסמכת להתערב בתכני ההפגנה**, כפי שחזרנו וכתבנו בפניותינו הקודמות וכפי שנפסק פעם אחר פעם בבית המשפט העליון, ובכלל זה, אינה מוסמכת לסרב לקיים הפגנה או לפזרה בשל הנושא העומד בבסיסה (להרחבה ראו עניין **שביטה ועניין חד"ש**) או לתלוש את שלטי המפגינים הנושאים סיסמאות שאינם לרוחה, כפי שנפסק בהרחבה בבג"ץ 3139/24 **נוי נ' מפכ"ל המשטרה** (25.8.2024) (להלן: עניין נוי).

9. אף עמדתה של המשטרה עצמה קובעת כי היא אינה מוסמכת להתערב בתכני ההפגנה: בתגובה המקדמית לעתירה בעניין **נוי** טענה המשטרה כי "אין במשטרה הנחיות שאינן מאפשרות נשיאת שלטים ובהם כיתוב נגד המלחמה או כיתוב אחר המאשים את ישראל בביצוע פשעים" (פסקה 3 לתגובה המקדמית) וכי "הגורם האחראי בשטח אינו מונחה להגביל את תוכן המחאה, ובכלל זאת אינו מונחה לעסוק או להגביל את תוכן השלטים שמונפים, כך שיתאפשר למוחים להביע את עמדתם" (פסקה 5 לתגובה המקדמית). בעקבות הגשת העתירה בעניין **נוי** נקבעו הנחיות ביחס להנפת שלטים ודגלים בהפגנות, ובהן הודגש כי "בהתאם להוראות הדין, אין במשטרת ישראל הנחיות האוסרות על מוחים להביע עמדה פוליטית כזאת או אחרת, בין אם בדרך של נשיאת שלטים ובין אם בקריאת סיסמאות על בסיס תוכן הדברים" (ראו **הנחיות יועמ"ש**, הנפת דגלים ושלטים במחאות 2 (28.5.2024)).

10. זאת, בוודאי, גם כאשר תכני ההפגנה שנויים במחלוקת, כפי שהודגש בעניין **נוי**: "טרם נעילה, **נשוב ונדגיש את חשיבותה של זכות המחאה, כחלק מן הזכות החוקתית לחופש הביטוי, הקיימת גם בשעת מלחמה – ונזכיר כי זו נועדה להגן גם, ואולי בעיקר, על דעות אשר עשויות לקומם ולהרגיז, ולא רק על דעות מקובלות ואהודות בציבור**" (פסקה 5 לפסק דינה של השופטת כנפי-שטייניץ) [ההדגשה הוספה]. בית המשפט העליון עמד על עקרון זה שנית גם לאחרונה, בפסק דינו בעניין הדרישה לאשר הנפת תמונות של ילדים מעזה שנהרגו במלחמה במסגרת הפגנה (בג"ץ 78425-05-25 **עומדים ביחד נ' מפקד מחוז חוף** (29.5.2025)).

סיכום

11. לסיום, נבקש לעמוד על כך שהתנהלות הכוללת של המשטרה בימים האחרונים מעלה חשש כבד לניצול מצב החירום ובהלת ההמונים על מנת למנוע ממפגינים, ובפרט מאלו המפגינים בקריאה לסיום המלחמה והטבח בעזה, מלממש את זכותם הבסיסית להפגין, ולקבע בסטטוס קוו מגבלות מרחיקות לכת על חופש המחאה והביטוי בישראל בשעת חירום ובשגרה.

12. בהתאם לאמור, נבקשכם **לפעול ללא דיחוי על מנת לאפשר להפגנות ולאירועי מחאה להתקיים בצורה סדירה וללא הפרעות, גם בעת מלחמה**, תוך שמירה על ביטחון המפגינים ובכפוף להנחיות פיקוד העורף החדשות המתירות התקהלויות מצומצמות ברחבי הארץ. כן נבקשכם להנחות את כלל הדרג הפיקודי והכוחות בשטח שלא להתערב בתוכן ההפגנות בכל דרך שהיא.

בברכה,

אלזה בונייה

המחלקה המשפטית